

FONÈTICA

3.1. Classificació

a) SONS CONSONÀNTICS

	Bilabial		Labiodental		Dental		Alveolar		Palatal		Velar	
	sor	son	sor	son	sor	son	sor	son	sor	son	sor	son
Oclusiva	p	b			t	d					k	g
Nasal		m		ɱ				n		ɲ		ŋ
Lateral								l		ʎ		
Vibrant								ʀ r				
Fricativa		β	f	v		ð	s	z	ʃ	ʒ		ʝ
Africada							ts	tz	tʃ	dʒ		

b) SONS VOCÀLICS

	anterior	central	posterior
tancades	i		u
semitancades	e		o
mitjanes		ə	
semiobertes	ɛ		ɔ
obertes		a	

3.2. Canvis

a) CANVIS VOCÀLICS

Elisió: vocal neutra + vocal forta: quina hora és? [ɔ] [e]

Hiat o sinalefa: no hi ha canvi: història [iə], mà i peu [ai]

Diftong:

- si la u és diftong, utilitzem [w] (q[w]atre)
- si la i és diftong, utilitzem [j] (a[j]re)

b) CANVIS CONSONÀNTICS

Ensordiment

abans de pausa
(actitu[t])

so sonor seguit de vocal
(tu[p] obert)

Sonorització

consonant sorda seguida de sonor
(mé[z] gran)

consonant sorda fricativa i africada seguida de vocal
(ba[v] humit)

Assimilació del punt d'articulació

LABIALITZACIÓ:

/n/ + bilabial = [m] (u[m] bol)
/n/ + labiodental [ɱ] (i[ɱ]fern)

PALATALITZACIÓ:

/l/ + palatal = ʎ (e[ʎ] xarop)
/n/ + palatal = [ɲ] (a[ɲ]xova)

VELARITZACIÓ:

/n/ + velar = [ŋ] (cra[ŋ]c)

DENTALITZACIÓ:

/n/ /l/ + dental [t] [d] (al[t_]ar, un [d_]os)

ASSIMILACIÓ:

/s/ a vibrants i palatals = [r] [ʒ] (no sona la s) (dos [r]ius, el[ʒ] joves)

Emmudiment

/b/ /p/ /r/ /s/ /t/ no sonen
(amb, camp, arbre, aquest, sant)

Sensibilització

Es recuperen els sons emmudits

Geminació

duplicació d'un so:

- indicat gràficament (col·lecció, immòbil, innocent)
- en els grups bl, cl, gl, en posició planta abans de vocal (poble [bbl], miracle [kkl], segle [ggl])

Al·lòfons

Transcripció /b/ /d/ /g/

- oclusives [b] [d] [g]: precedides de pausa, de consonant nasal o oclusiva. També [d] després de lateral [l]: (bandera, abandó, baldufa, capgros)
- [β][ð][ɣ]: en la resta de contextos (alba, bordar, alga)

MORFOLOGIA

1. NOMS I ADJECTIUS

a) INVARIABLES

els afores	les anàlisis
el compte	les aromes
el costum	la calor
els espinacs	la dent
els estratagemes	la nespra
el front	les olors
el llegum	les postres
el pendent	la remor
el senyal	la resplendor
	la suor

b) VARIABLES

canal	el canal (vall o televisió)	la canal (per recollir aigua)
còlera	el còlera (malaltia)	la còlera (fúria)
editorial	els editorials (text)	les editorials (empresa)
fi	el fi (finalitat)	la fi (final)
llum	el llum (bombeta)	la llum (raig)
pols	el pols (del cor)	la pols (partícules)
podor	el podor (discreció)	la podor (mala olor)
son	el son (estat de dormir)	la son (ganes de dormir)
terra	el terra (on camines)	la terra (de conreu)
vall	el vall (excavació)	la vall (entre muntanyes)

2. DETERMINANTS

2.1. Classificació

a) VARIABLES I INVARIABLES

VARIABLES (4 formes) algun, alguna, alguns, algunes un, una, uns, unes cert, certa, certs, certes mateix, mateixa, mateixos, mateixes tot, tota, tots, totes altre, altra, altres	VARIABLES (2 formes: fem i masc) cada un, cada una cadascun, cadascuna ambdós, ambdues tots dos, totes dues
VARIABLES (2 formes: sing i plur) qualsevol, qualssevol tal, tals	INVARIABLES cada cap

b) QUANTITATIUS

QUANTITATIUS VARIABLES poc / poca / pocs / poques molt / molta / molts / moltes tant / tanta / tants / tantes quant / quanta / quants / quantes gaire / gaires bastant / bastants	QUANTITATIUS INVARIABLES més menys força massa prou
---	--

2.2. Remarques

→ **gaire**: s'utilitza en frases negatives, interrogatives i condicionals per expressar la idea de poca quantitat (evitar formes *molt* i *massa*)

→ **res / gens**

- res: pronom que equival a cap cosa
- gens: és el "zero" d'alguna cosa (incomptable)

→ **cadascú / cadascun**

- **cadascú** i **cada u** són pronoms
- **cadascun** i **cada un** són determinants

3. PREPOSICIONS

a) CASOS CONCRETES

Temps

AL matí, migdia, tarda, vespre, nit

EL + any

AL segle

PER + festivitat

Lloc

A + lloc físic (ho fabriquen a noruega)

EN aquest, aquell, un (la redacció del diari era en un edifici de la Rambla)

EN + lloc figurat (en la mitologia romana hi ha déus i també deesses)

Altres

EN/AMB + transports (en cotxe / amb cotxe)

pudor, olor, aroma **DE**

Compte!

→ “**Degut a**” només és una expressió correcta quan és un participi. No és correcta quan s'utilitza per expressar la causa d'un fet.

→ És “**arran de**”, NO “arrel de”

b) PREPOSICIÓ AMB A o SENSE

CAP o CAP A

→ **cap a**: referència temporal (cap a les sis de la tarda) o direcció (cap a Barcelona, cap a aquest costat)

→ **cap**: davant d'adverbi - aquí, allí, allà, enllà, amunt, avall, endavant, endarrere, avant, enrere, endins o enfora.

FINS o FINS A

Valor espacial

→ **fins a**: davant de nom o infinitiu

→ **fins**: adverbi (aquí, ací, allà, allí) o preposicions com arran o enfront

Valor temporal:

→ **fins a**: expressions temporals (fins a les tres) o infinitiu (fins a aprovar)

→ **fins**: adverbis (avui, demà, divendres), oracions subordinades (fins que vinguis)

COM o COM A

→ **Com**: significa 'de la mateixa manera que, igual que'

→ **Com a**: significa 'en qualitat de, en concepte de'

Quan com a duu a continuació un article determinat o indeterminat, un demostratiu (aquest, aquell, etc.), els indefinits quelcom i algun o el possessiu llur, la preposició a cau

c) CANVI I CAIGUDA DE PREPOSICIÓ

Estar acostumat **A**

- inf: **A**
- que: **Ø**

4. ADVERBIS

a) REMARQUES

- **els dies de la setmana** en un futur o passat immediat són adverbis; no porten article (vindré dissabte)
- res [pronomen] i gens de [determinant] ≠ gens [adverbi] (no menja res / no menja gens)
- **tan** davant adjectiu o adverbi (és tan llest com tu); **tant** davant d'un nom (no beguis tant de cafè), quan funciona com a complement verbal (no treballis tant) o quan s'elideix l'adjectiu o l'adverbi (era alt, però no tant)
- **avall**: adverbi, en direcció de dalt a baix / **a baix**: adverbi, la part baixa, una altura poc considerable

b) LOCUCIONS ADVERBIALS

Manera

- **amb prou feines**: amb dificultats
- **de soca-rel**: íntegrament, des de l'arrel
- **en orri**: espatllar-se o perdre's
- **xano-xano**: a poc a poc
- **a l'encop**: alhora
- **a dreta llei**: en justícia estricta

"Irreflexivament"

- **a cop calent**
- **a la babalà**
- **a rajaploma**
- **a tort i a dret**
- **sense solta ni volta**
- **amb quatre esgarrapades**

Manera de mirar

- **a ull**: per sobre, aproximadament
- **de cap a peus**: de dalt a baix
- **de fit a fit**: fixament

"Abundantment"

- **a betzef**
- **a balquena**
- **a dojo**
- **a manta**

Sentiment

- **a dretes**: expressament
- **a contracor**: a desgrat
- **de tot cor**: sincerament

"Sobtdament"

- **de bursada**
- **de cop i volta**
- **de sobte**
- **de trasantó**

Posició

- **a collibè**: sobre les espatlles
- **a peu dret**: dempeus
- **de bocaterrosa**: de cara a terra
- **a la gatzoneta**: "de cuclillas"
- **de genollons**: "de rodillas"
- **de sotamà**: d'amagat
- **de gairell**: de costat

Economia

- **bitllo-bitllo**: al comptat
- **a l'engrós**: en gran quantitat
- **al detall**: en petita quantitat
- **a compte**: com a part d'una quantitat a pagar
- **a la bestreta**: anticipadament
- **a preu fet**: a preu fixat
- **de franc**: gratuït

5. VERBS

a) VERBS INCOATIUS

Forma pura

→ **collir, escollir, munyir, fugir, escopir** (cullo, escullo...)

→ **sentir** i derivats (sento)

- EXCEPCIONS: **assentir i dissentir** (assenteixo, dissenyeixo)

Lluir

→ forma pura “**desprendre llum**” (els astres lluen)

→ forma incoativa: “**vestir, portar**” (llueix un vestit de disseny)

b) PERÍFRASIS VERBALS

Obligació haver de + inf caldre + inf	Possibilitat poder + inf	Imminència anar a + inf estar a punt de + inf començar a + inf	Reiteració tornar a + inf	tenir + part quedar + part estar + part deixar + part	estar + ger anar + ger
Probabilitat deure + inf	Intencionalitat voler + inf	arrencar a + inf posar-se a + inf	Culminació acabar de + inf arribar a + inf		

c) LEXEMA ÀTON

treure, jeure, néixer, péixer, fer i saber

- el lexema àton s'escriu amb **a**

collir, tossir, sortir, escopir, poder i voler

- el lexema àton s'escriu amb **o**
- EXCEPCIONS: **poder i voler** (vulguem/vulgueu; puguem/pugueu)

d) VERBS VELARITZATS

1a persona del present d'indicatiu acabat en **c** (ex: conec, no *coneixo*)

Imperatiu

- **positiu en plural**: beu / no beguis; beveu/ no begueu
- **EXCEPCIONS: dir, estar, poder i voler**
(digues/no diguis; digueu/no digueu) (estigues/no estiguis; estigueu/no estigueu)

e) CORRELACIONS

- si estudiaves, aprovaries.
- si estudiessis, aprovaries.
- si haguessis estudiat, hauries aprovat.

f) SER O ESTAR

localitzacions	ser	objectes/territoris: Barcelona és a Catalunya
	ser	persona (presència EVENTUAL): no sóc a casa
	estar	persona (PERMANÈNCIA): estaré tot l'any a Berlín
qualitats	ser	objectes: la casa és vella
	estar	persona (EVENTUALS): està trist
	ser	persona (DURADORES): la mare és gran
locucions adverbials i preposicionals	estar	estic a favor de la vaga el pis està en venda

g) APUNTS ORTOGRÀFICS

formes que no porten DIÈRESI: infinitiu, gerundi, futur, condicional

SINTAXI

1. FUNCIONS

a) SUBJECTE

Pronominalització

- oracions inacusatives: **en** (arriben turistes / n'arriben)

b) COMPLEMENT DEL NOM

Pronominalització

- CN introduït per "de": **en** (visiten els oncles d'en Jaume / en visiten els oncles)

c) COMPLEMENT DIRECTE

Pronominalització

- CD determinat: **el, la, els, les** (he visitat la catedral / l'he visitada)
- CD indeterminat: **en** (tinc tres bitllets / en tinc tres)
- CD oració subordinada: **ho** (m'ha demanat que plegui / m'ho ha demanat)

Remarques

→ CD introduït per la preposició "a" en els casos següents:

- **algú, ningú, tots, totes, qualsevol** com a pronoms (enganya a qualsevol)
- **pronom personal tònic** (em mira a mi)
- **construccions recíproques** (s'estimen l'un a l'altre)
- **molts, pocs o bastants** com a pronoms (la decisió afectarà a molts)
- CD desplaçats davant del verb (a qui ha sancionat el Comitè?)

d) COMPLEMENT INDIRECTE

Pronominalització

→ CI singular: **li** // CI plural: **els**

→ Combinació CD/CI

- CD + CD
 - li + en = **li'n** (*n'hi és informal)
 - li + ho = **li ho**

Combinació li + el, la, els, les = **l'hi, la hi, els hi, les hi**

Remarques

→ per identificar el CI: canviar pel pronom **li** (s'afaita la barba / li afaita la barba)

e) COMPLEMENT DE RÈGIM VERBAL

Pronominalització

- a, en, amb, per: **hi** (confio en tu / hi confio)
- de: **en** (s'adona del perill / se n'adona)

Remarques

- davant d'infinitiu: canvia la preposició a "**a**" o "**de**" (confio de sortir aviat)
- davant la conjunció "**que**": cauen les preposicions àtones (aspirava que el nomenessin)

f) COMPLEMENT PREDICATIU

Pronominalització

- CPred: **hi**
- CPred de verbs com *fer-se, dir-se, nomenar, elegir, etc*: **en**

g) COMPLEMENT CIRCUNSTANCIAL

→ **CC Oracional**

→ **CC Verbal**: lloc, temps, mode, quantitat, instrument, companyia, causa, finalitat

Pronominalització

→ **hi**: manera, instrument, companyia, lloc

→ **en** quan el CC de lloc és introduït per *de*

2. PRONOMS

a) DUPLICACIÓ PRONOMINAL (pleonasme)

- No pot aparèixer alhora el pronom i el sintagma substituït
- Només es dona quan es tracta de pronoms de 1a i 2a persona:
 - Ens parlava a nosaltres
 - T'ho deia a tu
- Habitual en un verb intransitiu com *agradar*, *passar*, *caldre*, *semblar*, etc, que normalment porten el complement davant del verb:
 - A la Marta no li agrada suspendre

b) DESPLAÇAMENTS O TEMATITZACIONS

- Quan el CD, CI, atribut o CRV es desplacen a l'esquerra, apareix un pronom feble que fa la mateixa funció:
- La Marta, la vaig veure a la platja diumenge
 - A l'acusat, no li va enviar mai el requeriment
 - En els bancs, no hi he confiat mai
 - Feliços, n'han estat sempre

c) PRONOMS ANAFÒRICS

- Si ja coneixem amb anterioritat el referent del pronom, aquest serà determinat:
- Si vols comprar llonzes de porc al cansalader, encarrega-les-hi ara
 - Envia molts correus a la Laia, però els hi escriu des de la feina

3. ORACIONS

3.1. Classificació

<p><i>segons el nombre de verbs:</i></p> <p>→ simple: un sol verb</p> <p>→ compostes: més d'un verb</p> <ul style="list-style-type: none">- coordinades- subordinades	<p><i>segons la naturalesa del verb:</i></p> <p>→ atributives: verbs copulatius</p> <p>→ predicatives: verbs predicatius</p> <ul style="list-style-type: none">- transitius- intransitius- inacusatius (falsos transitius)
<p><i>segons la veu verbal</i></p> <p>→ actives</p> <p>→ passives</p> <p>→ tematitzades (forma activa, però canvi de l'orde dels constituents)</p> <p><i>segons la relació SN-SV</i></p> <p>→ reflexives</p> <p>→ recíproques</p> <ul style="list-style-type: none">- personals: incorporen un SN que fa de subjecte <p>→ impersonals</p> <ul style="list-style-type: none">- de fenòmens meteorològics- pronominals: verb intransitiu i pronom <i>se</i> (es viu bé a Barcelona)- amb verb existencial <i>haver-hi</i>- temporals amb <i>fer</i> (fa dies que l'advertia)- amb <i>semblar</i> + <i>que</i> + subordinada (sembla que no vindrà)	
<p><i>segons la modalitat oracional:</i></p> <p>enunciativa / interrogativa / exclamativa / desideratives / dubitatives / imperatives</p>	

3.2. Oracions coordinades

<p>copulatives</p> <ul style="list-style-type: none">- simples: i, ni- locucions: així com- correlatives: ni... ni, tant... com	<p>il·latives</p> <ul style="list-style-type: none">- locucions: així que, de manera que
<p>disjuntives</p> <ul style="list-style-type: none">- simples: o- correlatives: o bé... o bé	<p>continuativa</p> <ul style="list-style-type: none">- i fins i tot, i ni tan sols, i encara
<p>adversatives</p> <ul style="list-style-type: none">- simples: però, sinò	<p>explicativa</p> <ul style="list-style-type: none">- és a dir, això és

3.3. Oracions subordinades

a) SUBSTANTIVES

completives	d'infinitiu → poden ser introduïdes per <i>de</i> , que no funciona com a preposició sinò com a enllaç (es prohibeix d'aparcar cotxes)
interrogatives → determinants interrogatius <ul style="list-style-type: none">- quin, quina, quins, quines- quant, quanta, quants, quantes → pronoms interrogatius <ul style="list-style-type: none">- qui- què → adverbis interrogatius <ul style="list-style-type: none">- quan- on- com	de relatiu → referit a persones <ul style="list-style-type: none">- (det) + <i>qui</i> (el qui no estudia, suspèn)- (prep) + <i>qui</i> (suspèn a qui no estudia)- (prep) + (<i>tot/tothom</i>) + (det) + <i>qui</i> (tots els qui no estudien, suspenen)- no s'admet la forma *<i>el/la/els/les que</i> → referit a coses <ul style="list-style-type: none">- (prep) + (<i>tot</i>) <i>això/allò/el + que</i> (no és conscient de tot allò que fa)

b) ADJECTIVES

→ especificatives o restrictives → explicatives o no restrictives
Remarques → utilitzar les formes <i>què i el/la qual i els/les quals</i> <ul style="list-style-type: none">- no s'admeten les formes de *<i>el que, la que, etc.</i> → utilitzar la forma de preposició + <i>qui/què</i> <ul style="list-style-type: none">(el noi a qui va tocar la rifa ha desaparegut)(vaig trobar uns entrebancs amb què no comptava) → hi ha verbs que incorporen un pronom feble: <i>haver-hi, tocar-hi, sentir-hi, anar-se'n, sortir-se'n</i> . <ul style="list-style-type: none">(van passar per un carrer en què hi havia obres) → <i>on</i> només es refereix a llocs físics

c) ADVERBIALS

Adverbials pròpies: admeten la commutació per un adverbi

- **de temps** (*abans que, quan, mentre que, sempre que, des que, cada vegada que, fins que, després que*)
- **de lloc**
- **de manera** (*com, com si, tal com, segons com*)

Adverbials impròpies: no admeten la commutació per un adverbi

- **comparatives**
 - igualtat
 - desigualtat (superioritat o inferioritat)
 - proporcionalitat
- **causals**
 - *car, com que, puix (que), per tal com, vist que, atès que...*
- **finals**
- **consecutives**
- **condicionals**
 - *posat que, fora que, tret que, llevat que, sols que...*
- **concessives**

LEXICOLOGIA I SEMÀNTICA

1. DERIVACIÓ

a) VERBS

bocí	esbocinar	metralla	metrallar
bony	abonyegar	mirall	emmirallar-se
bufetada	bufetejar	moble	moblar
butxaca	embutxacar	mordassa	emmordassar
content	acontentar	muralla	emmurallar
coratge	encoratjar	pàl·lid	empal·lidir
covard	acovardir	pam	apamar
crostó	escrostonar	parrac	esparracar
digne	dignificar	poruc	esporuguir
espai	espaïar	profund	aprofundir
espès	espessir	quitrà	enquitrantar
farina	enfarinar	reflex	reflectir
greu	agreujar	remei	remeiar
groc	esgrogueir	sabó	ensabonar
improvis	improvisar	sabor	assaborir
jardí	enjardinar	torpede	torpedinar
jove	rejovenir	tou	estovar
lleu	alleugerar	tub	entubar
lliure	deslliurar	valent	envalentir
manilla	emmanillar	vernís	envernissar
matís	matisar	vigor	envigorir

b) NOMS

brusc	brusquedat	lleu	alleujament
buit	buidor	net	netedat
feble	feblesa	ple	plenitud
fondo	fondària	tossut	tossuderia
gosar	gosadia	trencar	trencadissa

c) ADJECTIUS

argent	argenter	dolor	adolorit
condició	condicionat	frontera	fronterer
dent	esdentegat	jardí	ajardinat
encomanar	encomanadís	negre	ennegrit

2. FALSOS SINÒNIMS

abonar (pagar) adobar (fertilitzar)	feina (ocupació) treball (procés)
adreça (lloc fix) direcció (orientació)	gran (extensió i espai) gros (volum)
compondre (crear una obra) composar (imposar una multa)	greixar (untar) engreixar (tornar-se gras)
corsa (còrrer) carrera (camí)	medi (entorn) mitjà (instrument)
destí (sort) destinació (lloc)	medicina (estudi) medecina (medicament)
esborrany (escrit) esborrall (taca)	pondre (ous) posar (col·locar)
esgarrapar (amb les ungles) esgarrinxar (amb un objecte)	pujar (anar més alt) apujar (fer més alt)
esquadra (militar) escaire (regla)	trànsit (circulació) tràfic (comerç)

3. FRASES FETES

agafar-se els dits	sortir perjudicat en un negoci
aixecar la camisa	enganyar
anar a jóc	anar a dormir
anar a pams	examinar una cosa amb atenció
anar com l'anell al dit	anar de primera
anar de corcoll	estar molt atabalat
anar en orris	espatllar-se
anar mal de borràs	anar per mal camí
arribar a misses dites	fer tard
arribar i moldre	enllestir de seguida
donar carabassa	rebutjar
donar garses per perdius	enganyar fent creure que una cosa és millor del que realment és
donar peixet	posar-ho fàcil o donar avantatge
embolicar la troca	complicar les coses
ésser cul i merda	estar molt benavinguts
ésser de vida	menjar molt
ésser faves comptades	cosa certa
estar a la lluna	estar distret
estar amb l'ai al cor	patir
haver-hi mar de fons	haver-hi un conflicte gros
no dir ni ase ni bèstia	callar
no posar-se pedres al fetge	prendre's les coses amb calma
no treure'n l'aigua clara	no saber amb certitud alguna cosa
no veure-hi de cap ull	estar molt content
pixar fora de test	dir disbarats
posar-hi el coll	esforçar-se el màxim
remenar les cireres	tenir el poder
seguir la veta	donar-li la conversa a algú
ser l'esca del pecat	ser el culpable
tallar el bacallà	manar
tenir fred als peus	patir de gelosia
tenir mala bava	ser dolent
treure de polleguera	fer perdre la calma
treure el ventre de pena	saciar la fam
treure'n l'entrellat	entendre el motiu